

פרזנט פרוגרסיב

"אם לסטראוינסקי היתה להקת רוק ככה היא היתה נשמעת..."

המקום: אי שם באירופה, השנה: 1977. הרוק המתקדם, זקן טרם-עת ופומפוזי, נדחק הצידה ומפנה את הבמה. הקהל מואס ביצירות הקונספט הארוכות, בשחצנות המוזיקאלית, ובעומס הקוגניטיבי המלווה את ההאזנה, ופונה אל הצליל הרענן והמרדני, הקליל והפשוט, של מוזיקת הפאנק והגל החדש ששטף את לונדון. מן העבר השני, בחרו מספר להקות ללכת בכיוון ההפוך ולפרוץ כל גבול מוזיקאלי אפשרי. במרס 1978 נערך בלונדון קונצרט של חמש להקות מאנגליה, איטליה, בלגיה, שבדיה וצרפת, אשר הצהירו על כינונה של תנועה מוזיקאלית חדשה בשם **Rock In Opposition** (רוק באופוזיציה) או בקיצור **RIO**. לבאי הקונצרט חולק מְנִיפֶסֶט (מצע רעיוני) אשר הגדיר את עקרונותיו של הזרם המוזיקאלי החדש: מצוינות מוזיקאלית, הישארות מודעת מחוץ לגבולות המסד, וְרָאֵת הרוק ככוח חברתי משפיע. זרם מוזיקאלי זה התפתח במרוצת השנים בכיוונים שונים, כמו המוזיקה הניסיונית של יוצאי **Henry Cow** הבריטיים, רוק האוונגרד הקאמרי של החבורה האמריקאית **(Thinking Plague, U Totem)**, ועוד. השבוע נתוודע בקוצר רוח לערוץ הבלגי של זרם הרִיִו.

בשנת 1977, לאחר תקופה ארוכה של חזרות בתנאים קשים, מוציא הרכב בלגי עם השם המוזר **Univers Zero** (להלן **UZ**) את אלבומו הראשון 1313. במהלך השנים הבאות יוציא ההרכב עוד ארבעה אלבומי מופת מהפנטים. המוזיקה של **UZ** מתאפיינת בשילוב מקצבי רוק עם מורשת ההלחנה המודרנית מבית מדרשם של איגור סטראוינסקי ובלה ברטוק (אורי ברייטמן מציין גם את השפעתו של המלחין הבלגי אלברט יוברט שאותו איני מכיר). מכאן, מנגינות עממיות מזרח-אירופאיות, ומאידך, מוזיקת אימה אפילה וקודרת. הדומיננטיות של כלי הנגינה הקלאסיים – אבוב, באסון, ויולה, כינור, קלרינט, פסנתר ועוד רבים אחרים – לצד הסאונד המודרני של האורגן, הבאס החשמלי ומערכת התופים, יצרו את הצליל המיוחד של הלהקה. ההלחנה של **UZ** מפותלת, מעגלית, ומדויקת, עם הרמוניות פוליפוניות המתזמנות היטב. יחד עם זאת, כדרכן של יצירות מודרניות, המוזיקה נוטה להפשטה, ולחתיירה להשגת הצליל הטהור והפשוט. בשנים האחרונות חזרה הלהקה לפעילות, ואף הוציאה מספר אלבומים, שאינם משתווים לתקליטיה בתקופה הראשונה.

בשנת 1979 עוזב הגיטריסט רוז'ה טריגו את **UZ** במטרה לייסד הרכב חדש בשם **Present**, שיקח את המוזיקה של **UZ** לכיוון רוקיסטי וקשוח הרבה יותר. בשש השנים הבאות מוציאה הלהקה שני אלבומים המבטאים (על אף הסאונד הנורא) השכלה מוזיקאלית רחבה, יכולת הלחנה גבוהה, והבנה מעמיקה של דרכי הביטוי של הרוק. יצירותיה של פרזנט יישמו ערכים שונים של המוזיקה המינימליסטית. בניגוד לקשת כלי הנגינה הרחבה של **UZ**, מבוססת המוזיקה של פרזנט על ההרכב הסטנדרטי של גיטרה-בס-פסנתר-תופים. הלחנים בנויים על נושאים מוזיקאליים ספורים, המועשרים על ידי חזרות וצרופים שונים. יש המתקשים בהאזנה ליצירות מסוג זה, על שום היותן טכניות, קרות ומנוכרות. כך או כך, תקליטה השני של פרזנט הוא אולי אלבום הרוק המתקדם הטוב ביותר שאני מכיר. גם פרזנט חזרה לפעילות בעשור האחרון עם סגנון שונה, הממוקד בסאונד, בפוליריתמיקה עתירת סינְקוֹפּוֹת, ובחזרה מהפנטת ואינסופית על נושא מוזיקאלי אחד (בעיקר בשני אלבומיה האחרונים שהוקלטו בישראל על ידי אודי קומארן). בחודש אפריל הקרוב ייערך פסטיבל ריו בצרפת, בהנהלתו האומנותית של רוז'ה טריגו מנהיג להקת פרזנט, אשר תופיע בשני הרכבים, לצד להקות כמו מגמה, פאוסט וגוֹאֶפּוֹ – הכינו כרטיסים מראש. לקריאה נוספת, מומלצת סקירתו של צחי רולניק באתר המצוין **מתקדם**. לאמיצים שביניכם אני מציע להאזין בקשב רב לקטעים המופיעים באתר המדור. בשבוע הבא נעסוק בגלגולו הישראלי מודרני של הריו הבלגי – להקת 'אבק' הישראלית.